

Zestawienie opinii, uwag i wniosków do projektu uchwały w sprawie programu ochrony powietrza dla strefy aglomeracja warszawska, w której został przekroczony poziom dopuszczalny pyłu zawieszonego PM10 i dwutlenku azotu w powietrzu.

Lp.	Treść uwagi (wniosku)	Komentarz Departamentu Środowiska
Prezydent Miasta Stołecznego Warszawy		
1.	Proponuje się zmianę nazwy strefy aglomeracja warszawska na miasto stołeczne Warszawa	Nie uwzględniono. Nazwa strefy – aglomeracja warszawska wynika z rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012 r. <i>w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza</i> (Dz. U. z dnia 10 sierpnia 2012 r., poz. 914), w którym (tabela nr 1, poz. 6) obszar Warszawy – miasta na prawach powiatu został nazwany aglomeracja warszawska, kod strefy 1401.
2.	Ograniczenie obszaru obowiązywania programu do granic m. st. Warszawy, w zestawieniu z zapisami programu wskazującymi, że 78,64% pyłu zawieszonego PM10 i 84,82% NO ₂ pochodzi ze źródeł poza miastem, może być powodem braku możliwości osiągnięcia rezultatów założonych w programie, a likwidacja przekroczeń okaże się praktycznie niewykonalna.	Zgodnie z art. 91 ust. 3 ustawy <i>Prawo ochrony środowiska</i> sejmik województwa, w terminie 18 miesięcy od dnia otrzymania wyników oceny poziomów substancji w powietrzu i klasyfikacji stref określa w drodze uchwały, program ochrony powietrza. Tak więc każdy program ochrony powietrza uchwała się dla osobnej strefy. Jednak dla strefy mazowieckiej (otaczającej strefę aglomeracja warszawska) również zostanie uchwalony program, a więc zostaną nałożone działania, których realizacja zmniejszy napływ zanieczyszczeń spoza strefy. Podane udziały procentowe odnoszą się do globalnej emisji zinwentaryzowanej do oceny jakości powietrza na terenie strefy. Należy pamiętać, iż na większe odległości przenoszone są zanieczyszczenia głównie z emitorów wysokich, ale stosowane w nich techniki ochrony atmosfery powodują, iż ich oddziaływanie jest niewielkie. Natomiast emisja ze źródeł niskich ma charakter lokalny - najwyższe stężenia występują praktycznie w miejscu emitowania. Dlatego badając wpływ emisji spoza granic strefy nie należy porównywać wielkości emisji poza strefą (która obejmuje emisję z całej Polski i województwa mazowieckiego, więc w różnym stopniu wpływa na m. st. Warszawa), a należy przeanalizować stężenia substancji z tła całkowitego (str. 49 i 52). Dla pyłu zawieszonego PM10, na większości obszaru strefy, stężenia z tła, o okresie uśredniania 24 godziny, dochodzą do 56% poziomu dopuszczalnego, jedynie na niewielkich fragmentach obrzeży do 87%. Dla pyłu zawieszonego PM10, na większości obszaru strefy stężenia z tła, o okresie uśredniania rok kalendarzowy dochodzą do 45% poziomu dopuszczalnego, jedynie na niewielkich fragmentach obrzeży przekraczają 67%. Natomiast dla dwutlenku azotu NO ₂ , na większości terenu strefy stężenia z tła, o okresie uśredniania 1 godzina, dochodzą zaledwie do 5% jedynie na niewielkich fragmentach obrzeży przekraczają 18%, a dla dwutlenku azotu NO ₂ , na większości terenu strefy stężenia z tła, o okresie uśredniania rok kalendarzowy, dochodzą do 12,5% jedynie na niewielkich fragmentach obrzeży przekraczają 56%.
3.	Należy uzupełnić podstawę prawną uchwały. Pomimo, iż projekt uchwały zawiera plan działań krótkoterminowych, pominięto w przytoczeniu podstawy art. 92 ust. 1c <i>Prawa ochrony środowiska</i> , który to przepis pozwala na wprowadzenie takiego planu. Jedynie ograniczenia, nakazy i zakazy wprowadzone uchwałą Sejmiku Województwa wydaną na podstawie art. 92 ust 1c <i>Prawa ochrony środowiska</i> znajdują ochronę prawną realizowaną poprzez wprowadzenie przepisów karnych typizujących wykroczenie (art. 332	Uwzględniono. Podstawa prawna została uzupełniona.

Lp.	Treść uwagi (wniosku)	Komentarz Departamentu Środowiska
	w związku z art. 361 Prawa ochrony środowiska)	
4.	Należy rozważyć zasadność powtarzania w Programie zapisów wynikających z innych obowiązujących aktów prawnych np. zakazu spalania odpadów w paleniskach domowych.	Ze względu na bardzo częste łamanie tego przepisu wydaje się zasadne prowadzenie edukacji ekologicznej dotyczącej tego aspektu oraz nasilenie kontroli palenisk domowych w czasie dni z przekroczonymi stężeniami dopuszczalnymi lub alarmowymi pyłu zawieszonego PM10.
5.	Należy użyć sformułowania sieć ciepłownicza we wszystkich miejscach w tekście uchwały i załączników do uchwały, gdzie jest mowa o sieci ciepłej.	Uwzględniono.
6.	Należy rozważyć uzupełnianie dokumentu w odniesieniu do kierunków i działań jakie zostaną podjęte w celu przywrócenia poziomów pyłu zawieszonego i dwutlenku azotu w powietrzu do poziomów dopuszczalnych. Część ta została opracowana bardzo ogólnie, nie odnosząc się do konkretnych lokalizacji, ani do wyznaczonych obszarów przekroczeń. W ustaleniach nie wzięto pod uwagę specyfiki poszczególnych obszarów przekroczeń, rodzaju zabudowy ani źródeł emisji pyłu zawieszonego PM10 i związków azotu.	Działania kierunkowe są to działania mające wpływ na obniżenie emisji pyłu zawieszonego PM10 oraz dwutlenku azotu. Umieszczenie działań kierunkowych w Programie Ochrony Powietrza nie oznacza bezwzględnie obowiązku ich realizacji. Są to przykłady dobrej praktyki w zagospodarowaniu przestrzennym, działalności gospodarczej oraz życiu codziennym społeczeństwa, które w miarę możliwości technicznych i ekonomicznych powinny być wdrażane do codziennego życia. Powinny być one wdrażane w całej strefie. Szczegółowe działania naprawcze, obowiązkowe do wdrożenia, podane są w Harmonogramie rzeczowo-finansowym realizacji programu ochrony powietrza – załącznik nr 4 do uchwały.
7.	Należy stosować właściwą pisownię nazw dzielnic m. st. Warszawy, tj. Praga-Północ i Praga-Południe, zamiast błędnych Praga Północ i Praga Południe	Uwzględniono – zmieniono nazwy.
8.	Należy uzupełnić mapy w zakresie układu drogowego. Przedstawione mapy nie zawierają części dróg i obiektów mostowych.	Nie uwzględniono. W programie ochrony powietrza wykorzystany został, niezbędny do wyznaczenia emisji, zasób danych mapowych. Na rysunkach sieć drogowa przedstawiona jest jedynie w zakresie niezbędnym do ogólnej orientacji przestrzennej. Na rysunkach obrazujących emisję liniową z terenu aglomeracji warszawskiej można zauważyć, że prawie cały teren miasta objęty jest siecią dróg. (kataster emisji liniowej) Uzupełnienie map nie wniosłoby nic do meritum sprawy, a znacznie pogorszyłoby czytelność map.
9.	W § 9 zapisano: Organem właściwym do przekazywania organowi określającemu Program informacji (...) jest Prezydent Miasta Stołecznego Warszawy. Na terenie aglomeracji warszawskiej znajdują się źródła emisji, dla których pozwolenia oraz inne decyzje wydaje Marszałek Województwa Mazowieckiego. W związku z tym proponuje się dopisanie tego organu w § 9.	Nie uwzględniono. Informacje, o których mowa w §9, trafić będą do Departamentu Środowiska Urzędu Marszałkowskiego w Warszawie. Analogiczne informacje, dotyczące instalacji, dla których organem ochrony środowiska jest Marszałek Województwa Mazowieckiego są wytwarzane w ww. Departamencie Środowiska, nie ma więc potrzeby ich przekazywania.
10.	Doprecyzowania wymaga, o jakich aktach prawa miejscowego, wydawanych przez Radę m. st. Warszawy, jest mowa w §12 i §21 uchwały	Konieczność zamieszczenia tego zapisu wynika z §5 pkt 1 lit b oraz §11 pkt 1 lit b rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 11 września 2012 r. w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych (Dz. U. z dnia 18 września 2012 r., poz. 1028). Rozporządzenie nie precyzuje o jakie akta prawa miejscowego jest mowa. Założenie jest takie, że zapis ten dotyczy wszelkich aktów prawa miejscowego, które mogą mieć związek z Programami Ochrony Powietrza bądź Planami Działań Krótkoterminowych. W związku z powyższym zapisy doprecyzowano.
11.	Obszary z opisami (np. wzdłuż Wisłostrady,	Nie uwzględniono. Program ochrony powietrza jest aktem prawa

Lp.	Treść uwagi (wniosku)	Komentarz Departamentu Środowiska
	okolice węzła drogowego Pułkowa) oraz granice na zamieszczonych mapach są nieprecyzyjne, Proponuje się, aby zostały opisane tak jak granice w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, gdyż jest to podstawa działań prawnych	miejscowego, więc jest to również podstawa działań prawnych, natomiast sposób opisu obszarów nie wpływa na jakość merytoryczną dokumentu. Uwaga na temat granic na mapach jest niezrozumiała.
12.	Opis obszaru Mz11aWaPM10a01 nie odpowiada rysunkowi – obejmuje on również dzielnicę Ochota, czego nie uwzględniono w opisie. Podobnie w przypadku obszaru Mz11aWaNO2a01	Uwzględniono – zweryfikowano.
13.	W drugim akapicie na str. 18 wśród kanałów rejonu Puszczy Kampinoskiej błędnie wymieniono Kanał Bródnowski.	Uwzględniono – zweryfikowano.
14.	Wśród alei, które zostały uznane za pomniki przyrody należy wymienić również aleję lipową przy ul. Mory.	Uwzględniono – wymieniono.
15.	Błędnie podano łączną powierzchnię zespołów przyrodniczo-krajobrazowych. Prawidłowa to 82,71 ha. Błędnie podano ilość pomników przyrody. Prawidłowa to 470.	Uwzględniono – zmieniono.
16.	Las Natoliński położony jest na terenie Dzielnicy Wilanów, a nie Dzielnicy Mokotów.	Uwzględniono. Poprawiono.
17.	Str. 29 Przedstawiony został udział rodzajów emitentów w emisji pyłu zawieszzonego PM _{2,5} zamiast PM ₁₀	Uwzględniono – zmieniono.
18.	Należy rozważyć zasadność zamieszczania w programie tak dokładnej charakterystyki pyłu PM _{2,5}	Uwzględniono – zmieniono.
19.	Str. 42-44 Proponuje się umieszczenie danych w tabelach, a nie jedynie na wykresach kołowych, które są często nieczytelne	Uwzględniono – tabele rozszerzono.
20.	Należy rozważyć uzupełnienie programu o informacje dotyczące okresów występowania przekroczeń poziomów zanieczyszczeń (miesiące, dni, godziny) w powiązaniu z nasileniem ruchu ulicznego, emisją punktową z wysokich emitorów (elektrociepłowni) oraz emisją powierzchniową z indywidualnych źródeł spalania paliw w budynkach. Przedstawienie ww. informacji ułatwi wybór skutecznych i efektywnych działań.	Na etapie opracowania dokumentacji do Programu Ochrony Powietrza wykonane zostały analizy przebiegów stężeń średnich dobowych zanieczyszczeń (Tom I dokumentacji, pkt. 3.2.2.3. oraz 3.2.3.3. Czynniki powodujące przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM ₁₀ w 2011 roku wskazujące podstawowe źródło zanieczyszczeń. Ponadto rozkłady stężeń pyłu zawieszzonego PM ₁₀ i dwutlenku azotu oraz udziały emisji w stężeniach wskazują dokładnie jaki jest wpływ emitorów punktowych, a jaki wpływ emisji komunikacyjnej na stan jakości powietrza w strefie. Dokumentacja jest do wglądu w Departamencie Środowiska Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie.
21.	Zwracamy uwagę na skrótowy (hasłowy, bez znaków referencji stosowanych dokumentów np. datowanych rozporządzeń) opis metodyki obliczeń, opis modelu matematycznego i dokumentacji liczbowej obiektów i zjawisk uwzględnionych przy prognozowaniu poziomów emisji. W programie przytacza się dane źródłowe i	Szerszy opis modelu i sposobu modelowania oraz danych wykorzystanych do modelowania (meteorologicznych, emisyjnych i terenowych) znajduje się w dokumentacji do Programu Ochrony Powietrza (tom I dokumentacji rozdział 6.1. Modelowanie rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń oraz 6.2. Warunki meteorologiczne w aglomeracji warszawskiej w 2011 r. mające wpływ na poziom substancji i wyniki uzyskiwane z modelowania). Dokumentacja jest do wglądu w Departamencie Środowiska Urzędu

Lp.	Treść uwagi (wniosku)	Komentarz Departamentu Środowiska
	wyniki symulacji w postaci map, które często uniemożliwiają weryfikację wyników.	Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie.
22.	<p>Str. 61 w części Informacje dotyczące możliwych do podjęcia działań mających na celu poprawę stanu jakości powietrza napisano: należało wziąć pod uwagę..... nie podano:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) W jakim zakresie uwzględniono wzrost motoryzacji elektrycznej w prognozie do 2023 roku, b) W jaki sposób i w jakim stopniu uwzględniono rozbudowę miasta: powstawanie nowych osiedli, źródeł ciepła, garaży, parkingów, itp., c) Jakie przyjęto dynamiki zmian kubatury mieszkaniowej i innej, intensywności zamieszkania, zatrudnienia, nawyków transportowych, realizowanych profili konsumpcji i in. 	<p>Prognoza emisji substancji do powietrza na lata 2015 i 2020 dla obszaru Polski stanowiła podstawę do wyznaczenia wpływu emisji napływowej na teren m.st. Warszawy. Równocześnie analizie poddano szereg wymienionych w programie strategii, polityk oraz programów, co pozwoliło na ustalenie kierunków zmian emisji. Przyjęto założenia opisane w rozdziałach 2.5 Scenariusze naprawcze tomów 2 i 3 Dokumentacji. Ze względu na fakt, iż głównym źródłem zanieczyszczeń na terenie m.st. Warszawy jest emisja komunikacyjna w prognozie stężeń zanieczyszczeń skupiono się głównie na zamianach związanych z tym typem emisji. Do ostatecznego wyznaczenia emisji komunikacyjnej wykorzystano dane prognostyczne podawane przez GDDKiA (http://www.gddkia.gov.pl/pl/992/zalozenia-do-prognoz-ruchu) oraz omówione w rozdziale 3.2.6 tomu 1 wskaźniki (są one niższe ze względu na odnowienie floty).</p>
23.	Nie podano kto jest autorem badań zmian natężenia ruchu po zrealizowaniu inwestycji drogowych na terenie aglomeracji oraz jakich metod użyto przy prognozowaniu tych zmian	<p>Autorami prognoz są podmioty, które opracowały następujące dokumenty:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Studium wykonalności na realizację Trasy Mostu Północnego</i> wykonane przez Scetauroute S.A. Oddział w Polsce ul. Cybernetyki 7, 02-677 Warszawa i TransEko Sp. j. ul. Lwowska 9/1A, 00-660 Warszawa na zamówienie Zarządu Dróg Miejskich, ul. Chmielna 120, 00-801 Warszawa; - <i>RAPORT O ODDZIAŁ YWANIU NA ŚRODOWISKO DROGI EKSPRESOWEJ Nr S2 (POW) NA ODCINKU OD WĘZŁA "KONOTOPA" DO WĘZŁA "LOTNISKO" od km 456+239,67 do km 466+684</i> wykonany przez DHV POLSKA Sp. z o.o. 02-672 Warszawa ul. Domaniewska 41 na zlecenie Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Warszawie ul. Mińska 25 03-808 Warszawa; - <i>Koncepcja programowa budowy Południowej Obwodnicy Warszawy od węzła „Puławska” do węzła „Lubelska”</i> wykonana w Pracowni Ochrony Środowiska Biura Planowania Rozwoju Warszawy S.A.; - <i>RAPORT O ODDZIAŁ YWANIU NA ŚRODOWISKO DOSTOSOWANIA TRASY ARMII KRAJOWEJ DO PARAMETRÓW DROGI EKSPRESOWEJ S-8</i>, wykonany przez Biuro Projektowo Badawcze Dróg i Mostów (BPBDiM) Transprojekt-Warszawa Sp. z o.o., na zlecenie Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Warszawie ul. Mińska 25 03-808 Warszawa, Metodologia wykonywania prognoz opisana jest ww. dokumentach.
24.	<p>Jako źródło informacji przywołano stronę internetową www.siskom.pl Wątpliwości budzi, czy informacje pochodzące w ww. stronie internetowej są na tyle miarodajne, aby wykorzystywać je przy tworzeniu aktu prawa miejscowego.</p> <p>Źródłem danych do programu działań powinny być oficjalne dokumenty przyjęte przez jednostki samorządu terytorialnego lub na szczeblu krajowym.</p> <p>W żadnym z dokumentów m. st. Warszawy czy GDDKiA nie używa się terminu Północna Obwodnica Warszawy. Należy zastosować</p>	<p>Adres strony to www.siskom.waw.pl . Jest to strona Stowarzyszenia Integracji Stołecznej Komunikacji. Na stronie można znaleźć odpowiednie dokumenty, w których zamieszczono prognozy natężenia ruchu dla omawianych inwestycji.</p> <p>Uwzględniono - zmieniono termin Północna Obwodnica Warszawy, tylko Trasa Armii Krajowej/Trasa Toruńska (S8).</p> <p>Spis dokumentów, z których korzystano podczas realizacji programu,</p>

Lp.	Treść uwagi (wniosku)	Komentarz Departamentu Środowiska
	<p>przyjęte nazewnictwo: al. Obrońców Grodna, al. Armii Krajowej, ul. Toruńska. Ewentualne z użyciem terminu Trasa</p>	<p>z podziałem na inwestycje:</p> <p>Trasa Mostu Północnego - <i>Studium wykonalności na realizację Trasy Mostu Północnego</i> wykonane przez Scetauroute S.A. Oddział w Polsce ul. Cybernetyki 7, 02-677 Warszawa i TransEko Sp. j. ul. Lwowska 9/1A, 00-660 Warszawa na zamówienie Zarządu Dróg Miejskich, ul. Chmielna 120, 00-801 Warszawa.</p> <p>Południowa Obwodnica Warszawy - RAPORT O ODDZIAŁ YWANIU NA ŚRODOWISKO DROGI EKSPRESOWEJ Nr S2 (POW) NA ODCINKU OD WĘZŁA "KONOTOPA" DO WĘZŁA "LOTNISKO" od km 456+239,67 do km 466+684 wykonany przez DHV POLSKA Sp. z o.o. 02-672 Warszawa ul. Domaniewska 41 na zlecenie Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad</p> <p>Oddział w Warszawie ul. Mińska 25 03-808 Warszawa.</p> <p><i>Koncepcja programowa budowy Południowej Obwodnicy Warszawy od węzła „Puławska” do węzła „Lubelska”</i> wykonany w Pracowni Ochrony Środowiska Biura Planowania Rozwoju Warszawy S.A.</p> <p>Trasa Armii Krajowej/Toruńska - RAPORT O ODDZIAŁ YWANIU NA ŚRODOWISKO DOSTOSOWANIA TRASY ARMII KRAJOWEJ DO PARAMETRÓW DROGI EKSPRESOWEJ S-8, wykonany przez Biuro Projektowo Badawcze Dróg i Mostów (BPBDiM) Transprojekt-Warszawa Sp. z o.o. , na zlecenie Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad, Oddział w Warszawie ul. Mińska 25 03-808 Warszawa.</p>
25.	<p>W celu realizacji programu zakłada się m.in. podłączenie do sieci ciepłej lub zastosowanie ogrzewania gazowego dla ok. 82 tys. m² powierzchni użytkowej ogrzewanej obecnie paliwami stałymi (gł. węglem) w dzielnicy Ursus.</p> <p>a) zakładany program naprawczy polegający na przestawieniu z ogrzewania węglowego na gazowe jest niemożliwy do natychmiastowej realizacji. Nie uwzględniono faktu, że występuje obecnie</p> <p>b) oraz prawdopodobnie będzie się pogłębiał niedobór zdolności transportowych w gazociągach wysokiego ciśnienia i stacjach redukcyjnych pierwszego stopnia, zaopatrujących gazowy system dystrybucyjny obsługujący obszar m.st. Warszawy i okolic. Pierścień gazociągów Operatora Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM wokół Warszawy jest wykorzystany w 99,9%.</p> <p>c) skuteczny program naprawczy oparty na gazie sieciowym musiałby być dwuetapowy. Po pierwsze: odzyskanie możliwości zasilania w gaz nowego odbiorcy w nowym miejscu przez rezygnację z dotychczasowego odbiorcy gazu, który zostanie przyłączony do sieci ciepłowniczej. Następnie odzyskana gazowa moc przyłączeniowa byłaby udostępniona nowemu odbiorcy.</p>	<p>Program ochrony powietrza nie nakazuje realizacji obowiązku w trybie natychmiastowym. Realizacja tego działania przewidziana jest na maksymalny przewidziany rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 11 września 2012 r. w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych (Dz. U. z dnia 18.09.2013 r. poz. 1028, §3, pkt. 5) okres dla działań długoterminowych – 10 lat.</p> <p>Program nie narzuca także szczegółowego sposobu realizacji obowiązku. Ze względu na szereg skomplikowanych uwarunkowań miejscowych sposób realizacji działania pozostaje w gestii władz samorządowych.</p>

Lp.	Treść uwagi (wniosku)	Komentarz Departamentu Środowiska
	<p>Jeżeli program naprawczy ma przynieść efekt w postaci obniżenia emisji w obszarach przekroczeń stężeń, gaz powinien stanowić substytucję węgla w zaopatrzeniu w ciepło u rezydenta zlokalizowanego na obszarach przekroczeń. Istnieje duże ryzyko, że na zasadach rynkowych nie będzie to zrealizowane. Odzyskane gazowe moce zasilające będą kierowane nie tam, gdzie wymaga tego stan powietrza, ale do odbiorcy, który jest pierwszy w kolejce – głównie są to nowe obiekty deweloperskie.</p> <p>d) technicznie wykonalny program może opierać się na paliwach przechowywanych w zbiornikach w stanie ciekłym: mieszanina propan butan lub olej opałowy niskosiarkowy. Jednak te rozwiązania są kilkakrotnie droższe od ogrzewania węglowego. Jeszcze droższe jest ogrzewanie energią elektryczną czy wykorzystanie odnawialnych źródeł energii.</p> <p>e) rozwiązaniem mogłoby być np. rozszerzenie zasięgu działania lokalnej sieci ciepłowniczej na zabudowę rozproszoną z wykorzystaniem sieci niskoparametrowych. Takie działania nie były jednak przewidywane w Polityce energetycznej m.st. Warszawy i Planie zaopatrzenia W ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla m.st. Warszawy.</p>	
26.	<p>W programie zaproponowano zakaz instalowania kominków w centrum miasta. Instalacja kominków kojarzy się z podwyższeniem poziomu warunków mieszkania i bytowania. Ograniczanie tego dążenia jest w sprzeczności z werbalizowanym celem funkcjonowania samorządów, czyli podwyższeniem jakości życia mieszkańców.</p>	<p>Uwzględniono. Zapisy zostały zmienione, zgodnie z brzmieniem w załączniku nr 4.</p>
27.	<p>W punkcie 2. Określenie planowanych działań, w celu osiągnięcia zamierzonej poprawy jakości powietrza w strefie aglomeracja warszawska</p> <p>a) określając stan i prognozę poziomu stężenia pyłów i gazów nie podano czy uwzględniono realizowane lub zaplanowane inwestycje zmniejszające emisję w przedsiębiorstwach, w tym w elektrociepłowniach i ciepłowniach na terenie m.st. Warszawy (nowy blok gazowo-parowy, likwidacja starych kotłów, instalacja odazotowania spalin), a także w obiektach w otoczeniu Warszawy. Nie podano również czy uwzględniono konieczne obniżenie emisji w związku</p>	<p>W punkcie 2 określono działania kierunkowe, które są działaniami mającymi wpływ na obniżenie emisji pyłu zawieszonego PM10 oraz NO2, będące przykładem dobrej praktyki w zagospodarowaniu przestrzennym, działalności gospodarczej oraz życiu codziennym społeczeństwa, które w miarę możliwości technicznych i ekonomicznych powinny być wdrażane do codziennego życia. Powinny być one wdrażane w całej strefie, przez poszczególne jednostki, przedsiębiorstwa lub osoby fizyczne. Jednak nie są to działania, które obligatoryjnie należy wdrażać. Szczegółowe, obligatoryjne działania podane są w Harmonogramie rzeczowo-finansowym realizacji programu ochrony powietrza – załącznik nr 4 do uchwały.</p> <p>W prognozach stężenia pyłu uwzględniono zmiany w emisji z energetyki zawodowej związane ze zmianami w prawie i nowymi</p>

Lp.	Treść uwagi (wniosku)	Komentarz Departamentu Środowiska
	<p>z obniżeniem dopuszczalnych poziomów emisji z instalacji od roku 2016.</p> <p>b) planowane działania zostały sformułowane ogólnikowo i hasłowo. Rozbudowa centralnych systemów zaopatrzenia w ciepło realizowana jest przez przedsięwzięcia o różnym zakresie i czasie budowy, różniące się wielkością efektów. Nie podano, które z tych przedsięwzięć zostały przyjęte w programie i uwzględnione w obliczeniach.</p> <p>Program nie daje odpowiedzi:</p> <ul style="list-style-type: none"> – jakie będą - bezpośrednie działania miasta, województwa czy też prywatnych właścicieli nieruchomości lub komercyjnych przedsiębiorstw produkcyjnych lub energetycznych, – jaki będzie wkład samorządu w finansowanie tych przedsięwzięć, – jakie działania będą stanowić obciążenie dla rezydentów i jak te obciążenia finansowo zostaną przeniesione na samorządy: wojewódzki i warszawski, – ile będzie kosztowała mieszkańcom np. Białołęki poprawa stanu środowiska w Ursusie, – czy samorząd sfinansuje zmiany technologiczne w przedsiębiorstwach, – kto poniesie skutki ewentualnego zamknięcia przedsiębiorstw w wyniku wprowadzenia uchwały, likwidacji miejsc pracy, wypłaty wsparcia dla bezrobotnych i zasiłków socjalnych. 	<p>inwestycjami.</p>
28.	<p>Proponuje się wymienić i opisać materiały oraz technologie gwarantujące ograniczenie emisji pyłu podczas eksploatacji, stosowane przy modernizacji dróg i parkingów.</p>	<p>Nie uwzględniono. Program Ochrony Powietrza nie jest projektem budowlanym dla dróg. Opis technologii może być przedmiotem odrębnego, specjalistycznego opracowania, wykonanego przez specjalistów od budowy dróg.</p>
29.	<p>Proponuje się zmianę zapisu dotyczącego systemu Park & Ride poprzez zastąpienie słowa taniego słowem dogodnego.</p>	<p>Uwzględniono – zamieniono.</p>
30.	<p>W części zatytułowanej Kierunki i zakres działań niezbędnych do przywrócenia poziomów pyłu zawieszonego PM10 i dwutlenku azotu NO2 powietrzu do poziomów dopuszczalnych, w punkcie 6 proponuje się dopisać:</p> <p>- uwzględnianie w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zakazu zabudowy klinów nawietrzających</p>	<p>Uwzględniono – dopisano.</p>
31.	<p>Większość działań przedstawionych w harmonogramie ma charakter stały, w związku z tym nie należy określać dla nich daty końcowej.</p>	<p>Nie uwzględniono.</p> <p>Konieczność wpisania dat zakończenia wynika z §3, pkt 5, ppkt. a rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 11 września 2012 r. <i>w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań</i></p>

Lp.	Treść uwagi (wniosku)	Komentarz Departamentu Środowiska
		<i>krótkoterminowych (Dz. U. z dnia 18 września 2013 r. poz. 1028).</i>
32.	Dane w kolumnie Koszt realizacji działania (tys. PŁN.) przedstawione są w sposób, który budzi wątpliwości czy rzeczywiście wszystkie kwoty podane są w tysiącach złotych (np. 200 - 800 PŁN./km).	Uwzględniono - poprawiono
33.	<p>Koszty wymienione w zakresie realizacji zadań w załączniku 4 powinny być zgodne z Wieloletnią Prognozą Finansową, stanowiącą oficjalny dokument m. st. Warszawy przedstawiający planowane inwestycje. W FWP na zadanie pn. Budowa ścieżek rowerowych, na lata 2014-2015, przeznaczony jest 7 mln zł. Nawet po uzupełnieniu o środki na drogi rowerowe z innych projektów drogowych kwota nie osiągnie wartości 15 mln zł rocznie.</p> <p>Jednocześnie w FWP nie ujęto zadania związanego ze zintegrowanym systemem kierowania ruchem. Aktualna sytuacja dochodowa miasta nie wskazuje na możliwość zwiększenia w najbliższym okresie poziomu wydatków majątkowych. Dlatego też Prezydent m.st. Warszawy nie może przyjąć na siebie zobowiązania do sfinansowania tego działania.</p>	<p>Uwzględniono – koszty przewidziane na budowę infrastruktury rowerowej zweryfikowano.</p> <p>Uwzględniono – zadanie zostało wykreślone.</p>
34.	<p>Jako jednostkę realizującą zadanie Ograniczenie emisji komunalno-bytowej WmWarZSO podano Prezydenta m.st. Warszawy, a jako źródła finansowania m.in. środki własne samorządu.</p> <p>Skoro działanie byłoby nakazem, a jako realizatora wskazano Prezydenta m.st. Warszawy to należy wnioskować, że inwestorem byłoby Miasto. W związku z powyższym, w programie powinny się znaleźć odpowiedzi na pytania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - na jakiej podstawie określono powierzchnię użytkową mieszkań, które zostaną podłączone do miejskiej sieci ciepłowniczej, - na jakiej podstawie zostaną wybrane obiekty do podłączenia do sieci, - dlaczego Miasto ma inwestować w prywatne obiekty, - dlaczego nie wskazano obiektów samorządowych, - dlaczego wybrane zostały mieszkania w Ursusie, a nie inne, których podłączenie dawałoby taki sam efekt. 	<p>Podana powierzchnia użytkowa mieszkań, które powinny być podłączone do miejskiej sieci ciepłowniczej lub sieci gazowej pozwala na uzyskanie takiego efektu ekologicznego – obniżenie emisji pyłu zawieszonego PM10, który wystarczy, aby stężenia tej substancji spadły poniżej poziomu dopuszczalnego.</p> <p>Działanie to może być realizowane poprzez program zachęt finansowych, połączonych z pomocą techniczną i organizacyjną oraz edukacją ekologiczną. Główne środki na ten cel mają pochodzić z funduszy środowiskowych (m. in. Programu KAWKA).</p> <p>Obiekty samorządowe również zostaną wskazane – dodano działanie o kodzie WmWarPSC.</p> <p>Działanie to powinno być realizowane w dzielnicy Ursus, ponieważ jedynie tam, w obszarze przekroczeń największy wpływ na wielkość stężeń pyłu zawieszonego PM10 ma emisja powierzchniowa (z indywidualnego ogrzewania) i tam przy najmniejszym nakładzie środków najszybciej uzyska się żądany efekt ekologiczny.</p>
35.	W harmonogramie, wśród działań długoterminowych, nie ujęto działań dotyczących rozbudowy systemów ciepłowniczych, mimo że takie działania	Dodano to działanie w połączeniu z wyżej wymienionym WmWarPSC.

Lp.	Treść uwagi (wniosku)	Komentarz Departamentu Środowiska
	są wskazane w punkcie 2 na stronie 66.	
36.	Realizacja zalecenia i obowiązku w zakresie zmywania dróg (załącznik nr 4, poz. 3 oraz załącznik nr 8) spowoduje konieczność uwzględnienia dodatkowych środków na ten cel w budżecie Miasta. W Warszawie jezdnie dróg (1231 km jezdni o kategorii drogi krajowej, wojewódzkiej i powiatowej) w okresie od 15 kwietnia do 14 października myte są mechanicznie 8 razy oraz zamiatane ze zraszaniem 26 razy. Propozycja zwiększenia częstotliwości mechanicznego oczyszczania jezdni ulic wiąże się ze zwiększeniem środków finansowych przeznaczonych na ten cel o kwotę ok. 12 650 000 zł na rok. Obecna, trudna sytuacja finansowa może powodować, iż zalecenia oczyszczania dróg na mokro nie zostaną zrealizowane.	Czyszczenie mechaniczne ulic (na sucho) powoduje jedynie zebranie piasku i innych zanieczyszczeń grubych, natomiast w trakcie takiego czyszczenia unoszą się pyły PM10, które jest wielokrotnie wyższe niż przy normalnym ruchu ulicznym, a więc z punktu widzenia ochrony powietrza działanie takie jest szkodliwe. Dużo lepszy efekt czystości jezdni i efekt ekologiczny uzyskuje się rezygnując z mechanicznego czyszczenia jezdni i przeznaczając te środki na częstsze zmywanie na mokro. Poza tym, w załączniku nr 4, działanie zostało zapisane jako: „czyszczenie ulic na mokro” a nie „zwiększenie częstotliwości czyszczenia ulic”, a w załączniku nr 8 chodzi o dodatkowe, jednorazowe zmycie ulic, w sytuacji ogłoszenia alertu.
37.	<p>Odnosząc się do punktu 4 podkreślić należy, że m. st. Warszawa posiada uchwalony dokument w tym zakresie, czyli przyjętą uchwałą Nr LVIII/1749/2009 z dnia 9 lipca 2009 r. Strategię Zrównoważonego Rozwoju Systemu Transportowego Warszawy do 2015 roku i na lata kolejne, w tym Zrównoważony Plan Rozwoju Transportu Publicznego.</p> <p>Jednocześnie jako jednostki realizujące działanie wymienić należy również Metro Warszawskie, Tramwaje Warszawskie itd.</p>	<p>W załączniku nr 6 do uchwały jest przywołany i omówiony ten dokument. Jednak ze względu na wagę tego zadania dla jakości powietrza wprowadzono je w harmonogramie.</p> <p>Ze względu na to, że program ochrony powietrza, jest aktem prawa miejscowego, który ma charakter generalny, abstrakcyjny oraz normatywny, podano ogólnie <i>Zarządzający komunikacją w mieście</i>, bez szczegółowego wymieniania.</p>
38.	W opisie sposobu działania Ograniczenie emisji komunikacyjnej WmWarSTP proponuje się zastąpienie określenia bilety semestralne określeniem bilety kwartalne oraz zastąpienie określenia modernizacja infrastruktury transportu publicznego (system tramwajowy i kolejowy) określeniem modernizacja infrastruktury transportu publicznego (ze szczególnym naciskiem na system transportu szynowego).	Uwzględniono – zmieniono zapisy.
39.	W działaniu Ograniczenie emisji komunikacyjnej WmWariB jako sposób działania zapisano obniżenie emisji pyłu pochodzącej z inwestycji budowlanych poprzez kontrole prowadzone przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska, Policję, inspekcję Ruchu Drogowego oraz Straż Miejską. Wskazane jednostki, z wyjątkiem Straży Miejskiej, nie są podległe Prezydentowi m. stołecznego Warszawy, w związku z tym należy je wymienić w kolumnie Jednostka realizująca zadanie.	Uwzględniono – dopisano.
40.	W punkcie 6 harmonogramu rzeczowo-finansowego, w kolumnie Koszt realizacji działania należy użyć właściwego nazewnictwa: parkingi powierzchniowe	Uwzględniono – zmieniono zapis.

Lp.	Treść uwagi (wniosku)	Komentarz Departamentu Środowiska
	lub naziemne, parkingi kubaturowe naziemne, parkingi kubaturowe podziemne.	
41.	Działanie polegające na wprowadzaniu nowych obszarów zieleni wzdłuż szlaków komunikacyjnych (Zwiększenie udziału zieleni w przestrzeni miasta WmWarZk) nie będzie miało zastosowania na niektórych terenach (np. Dzielnica Włochy). Takie działania są możliwe jedynie w przypadku, gdy powstają nowe szlaki komunikacyjne.	Nie można się całkowicie zgodzić z tym stwierdzeniem, gdyż w niektórych przypadkach w wyniku remontów i modernizacji dróg może zaistnieć możliwość wprowadzenia zieleni. Działanie to zmodyfikowano dodając „ oraz rewitalizacja istniejących”, aby działanie dotyczyło również dosadzania lub sadzenia np. krzewów, tam gdzie obecnie funkcjonują jedynie trawniki.
42.	W punkcie 10 harmonogramu rzeczowo-finansowego proponuje się zastąpienie słowa zapisów słowem ustaleń.	Uwzględniono – zmieniono zapis.
43.	W punkcie Ad 4, mimo odniesienia do lotnictwa cywilnego, nie został zawarty żaden podpunkt w tym zakresie.	Przywoływane są te zapisy z dokumentów strategicznych, które szczególnie wpływają na poprawę jakości powietrza w danej strefie.
44.	Dokumenty wymienione w punkcie 1.1. Uwarunkowania wynikające z planów miejscowych nie są planami miejscowymi. Proponuje się zmienić tytuł na Uwarunkowania wynikające z dokumentów strategicznych i planistycznych.	Uwzględniono- zapis zmieniono.
45.	<p>W Programie przytoczono zapisy Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Stołecznego Warszawy:</p> <p>Podstawowe kierunki w zakresie zaopatrzenia w gaz obejmują m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zwiększenie wydajności technicznej systemu gazowniczego poprzez budowę gazociągu DN 700 Rembelszczyzna - Kawęczyn i DN 700 Kawęczyn - Świerk, – budowę gazociągu wysokiego ciśnienia DN 500 mm relacji Rembelszczyzna - Huta Mory, – 1\11 dzielnicy Wilanów, 11 stopnia: Olszynka Grochowska. Franciszkańska <p>Niestety, od roku 2010 sytuacja energetyczna w Warszawie uległa istotnej zmianie. Ujawnił się brak rezerw przesyłowych w systemie gazowym wysokiego ciśnienia zasilającym obszar m. stołecznego Warszawy. Operator Systemu Przesyłowego GAZ-SYSTEM planuje poprawę stanu zasilania w inny sposób niż opisuje to Studium. Zmieniła się też strategia rozbudowy dystrybucji gazu. Nowe obiekty zaopatruje się z gazociągów średniego ciśnienia tak, że praktycznie stacje redukcyjne II stopnia są budowane przy każdym odbiorcy. Zastępuje się też gazociągi niskiego ciśnienia gazociągami średniego ciśnienia. Zmiany te nie znalazły jeszcze odzwierciedlenia w dokumentach planistycznych Miasta. W związku z powyższym wskazane jest, aby nie powoływać się na zapisy Studium, które odbiegają od stanu faktycznego. Dotyczy to również zapisów z Programu ochrony</p>	Ze względu na to, iż Studium nadal obowiązuje, a Program jest opracowywany za 2011 rok, dodano komentarz do zapisów.

Lp.	Treść uwagi (wniosku)	Komentarz Departamentu Środowiska
	środowiska dla m.st. Warszawy, w których mowa o nie istniejących już SPEC i Vattenfall Heat Poland S.A.	
46.	W punkcie 2, zapis dostosowanie ulic W strefie i do pełnionych funkcji należy zastąpić zapisem dostosowanie ulic w strefie I do pełnionych funkcji. Sformułowanie dotyczy strefy I (pierwszej), czyli ścisłego centrum.	Uwzględniono – zapis zmieniono.
47.	Źródła emisji punktowej pyłu zawieszonego PM10 oraz dwutlenku azotu przedstawiono jedynie w postaci map. Proponuje się przedstawić listę emitentów, która pozwalałaby określić na ile działania każdego z obiektów mogłyby wpłynąć na całość emisji oraz określić możliwe działania alternatywne.	Pełna baza danych emitorów punktowych, w wersji elektronicznej jest do wglądu w Departamencie Środowiska Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie.
48.	Proponuje się pominąć informacje o charakterze medialno-promocyjnym, gdyż nie niosą one za sobą żadnej wartości merytorycznych np. Od 1596 r. Warszawa jest stolicą Polski.	Program Ochrony Powietrza zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 11 września 2012 r. w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych (Dz. U. z dnia 18 września 2012 r., poz. 1028) powinien zawierać opis strefy. W cytowanym zdaniu pominięto datę.
49.	W tabeli w załączniku 8, dla POZIOMU I oraz POZIOMU II proponuje się zapisanie, że działania krótkoterminowe podejmowane są tylko w przypadku ryzyka przekroczenia lub przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 o okresie uśredniania wyników 24 h, a nie poziomu dopuszczalnego o okresie uśredniania wyników rok (analogicznie w przypadku NO2 w załączniku nr 9).	Dla poziomu I i II zostały przewidziane jedynie zalecenia i informacje. Plan działań krótkoterminowych musi obejmować wszystkie okresy uśredniania dla danych substancji, zgodnie z art. 92. ust. 1 ustawy <i>Prawo ochrony środowiska</i> , który stanowi: W przypadku ryzyka wystąpienia w danej strefie przekroczenia poziomu alarmowego, dopuszczalnego lub docelowego substancji w powietrzu, zarząd województwa, w terminie 15 miesięcy od dnia otrzymania informacji o tym ryzyku od wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska, opracowuje i przedstawia do zaopiniowania właściwym wójtom, burmistrzom lub prezydentom miast i starostom projekt uchwały w sprawie planu działań krótkoterminowych, w którym ustala się działania mające na celu: 1) zmniejszenie ryzyka wystąpienia takich przekroczeń; 2) ograniczenie skutków i czasu trwania zaistniałych przekroczeń. Ustawa <i>Prawo ochrony środowiska</i> nie wyłącza żadnych czasów uśrednień.
50.	Wiele z zaproponowanych działań kontrolnych, co do których przewidziany został udział Straży Miejskiej m.st. Warszawy, nie mieści się w zakresie funkcjonowania jednostki i jest sprzeczna z przepisami kompetencyjnymi zawartymi w szeregu innych aktów normatywnych traktujących o zakresie uprawnień straży. Odnosnie działań w załącznikach nr 8 i 9: – zakaz wjazdu samochodów ciężarowych powyżej 3.5 tony do miasta. Uprawnienia strażników do kontroli ruchu drogowego zostały znacznie ograniczone przez ustawodawcę (art. 1 29b ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym). Kontrola naruszenia zakazu wjazdu do miasta pojazdów o masie przekraczającej 3,5 tony przekracza zakres kompetencji ustawowych do kontroli ruchu drogowego wykonywanej przez strażników. Kontrolę może sprawować Policja i ITD. Nie jest	Uwzględniono – zapisy dotyczące kontroli usunięto. Uwzględniono. Zadania krótkoterminowe sformułowano w taki sposób, aby nie było wątpliwości co do sposobu ich wykonania.

Lp.	Treść uwagi (wniosku)	Komentarz Departamentu Środowiska
	<p>właściwe wskazywanie jako organu kontroli Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska.</p> <ul style="list-style-type: none"> – ograniczenie używania spalinowego sprzętu ogrodniczego. Należy wskazać, iż nie będzie możliwa realna kontrola ograniczenia przy jednoczesnym braku precyzyjnego wskazania na czym to ograniczenie ma polegać. – - Zakaz używania spalinowego sprzętu budowlanego. W niektórych sytuacjach nie będzie możliwe kontrolowanie używania sprzętu budowlanego bez określenia definicji takiego sprzętu. Udział organów w procesie budowlanym, w tym także uprawnienia do kontroli placu budowy regulują przepisy ustawy Prawo budowlane. – ograniczenie pylenia wtórnego z ulic poprzez jednorazowe zmycie ulic na mokro. W praktyce kwestia wykonania nakazu może okazać się niemierzalna. – całkowity zakaz palenia odpadów biogenych w ogrodach oraz na innych obszarach zieleni. W praktyce podmioty dokonujące kontroli mogą napotkać trudności z dostępem do prywatnych posesji. – ograniczenie palenia w kominkach. Należy wskazać, iż nie będzie możliwa realna kontrola ograniczenia przy jednoczesnym braku precyzyjnego wskazania na czym to ograniczenie ma polegać. – zakaz spalania odpadów, w paleniskach domowych. Bezwzględne przestrzeganie zakazu nie może być przedmiotem kontroli strażników, gdyż nie posiadają uprawnień do prowadzenia takich kontroli. – czasowe zawieszenie robót budowlanych uciążliwych ze względu na jakość powietrza. Nie zdefiniowano jakie roboty uznaje się za uciążliwe. Strażnicy nie posiadają uprawnień do prowadzenia kontroli. – nakaz zraszania pryzm materiałów sypkich. Należy rozważyć problematykę dostępności miejsc innych niż publiczne, gdyż jak się wydaje, zakaz dotyczy również materiałów zgromadzonych na prywatnych terenach. Do rozważenia pozostawiamy kwestię doprecyzowania czy zakaz ma dotyczyć również pryzm umiejscowionych wewnątrz obiektów budowlanych. 	
51.	<p>Proponuje się nie uwzględniać działań średnio- i długoterminowych wśród działań krótkoterminowych dla poziomu II (punkt I załącznika nr 8). Powinny znaleźć się tutaj działania analogiczne jak dla pozostałych poziomów.</p>	<p>Nie uwzględniono. Poziom II dotyczy sytuacji przekroczenia poziomów dopuszczalnych, a więc przypadku, w którym, zgodnie z art. 91 ust. 1 ustawy <i>Prawo ochrony środowiska</i> określa się programy ochrony powietrza, w których ustala się działania średnio- i długoterminowe.</p>
52.	<p>Proponuje się zmianę opisu sposobu</p>	<p>Nie uwzględniono. Stopień zagrożenia jest tutaj ustalony –</p>

Lp.	Treść uwagi (wniosku)	Komentarz Departamentu Środowiska
	<p>działania o kodzie Awa1VKmPM10 Wprowadzenie bezpłatnych przejazdów komunikacją miejską dla posiadaczy samochodów osobowych, w dniach alertowych na Możliwość wprowadzenia bezpłatnych przejazdów komunikacją miejską dla wybranych grup użytkowników lub na wybranych obszarach aglomeracji w zależności od stopnia zagrożenia, w dniach alertowych.</p> <p>Bezpłatne przejazdy komunikacją przysługujące tylko posiadaczom samochodów nie osiągną zamierzonych skutków. Z drugiej strony jednak, bezpłatne przejazdy przysługujące wszystkim pasażerom mogłyby rodzić znaczne skutki finansowe po stronie władz miasta. Dlatego proponuje się wprowadzenie zapisu, który umożliwi dostosowanie działań do sytuacji alertowych.</p>	<p>przekroczone poziomy alarmowe pyłu PM10 lub dwutlenku azotu. Jest to sytuacja zagrażająca zdrowiu lub nawet życiu ludzi. Należy w takiej sytuacji wprowadzić jak najwięcej działań mogących ograniczyć emisję.</p> <p>Bezpłatny przejazd gwarantuje posiadanie dowodu rejestracyjnego pojazdu, czyli dany pojazd jest nieużywany. Jest to jeden z niewielu sposobów na zmniejszenie emisji z pojazdów osobowych.</p>
53.	<p>Zapis działania informacyjnego Awa1nSt: szczególnie II przypadku wystąpienia poziomu przekroczenia alarmowego jest nieprecyzyjny - nie wiadomo czy w przypadku przekroczenia poziomów innych niż alarmowy również należy podjąć działanie. Proponuje się zapisanie działania analogicznie do dwóch pozostałych działań informacyjnych, tj. określenie konkretnych poziomów alertu, których działanie dotyczy.</p>	<p>Uwzględniono – zapis zmieniono.</p>
54.	<p>Alert poziomu II powinien być odwoływany analogicznie jak alerty pozostałych poziomów. Działania średnio- i długoterminowe realizowane są niezależnie od wprowadzanych alertów.</p>	<p>Nie uwzględniono. Alert poziomu II nie jest odwoływany, ma na celu jedynie poinformowanie o wystąpieniu przekroczeń poziomów dopuszczalnych lub docelowych. W takiej sytuacji realizowane są działania naprawcze określone w Programie.</p>
55.	<p>Wśród środków przekazu komunikatów wymieniono lokalne media. Nie określono jednak, kto je będzie powiadamiał.</p>	<p>W załączniku nr 8 do uchwały, pkt. 5 zostało określone, iż lokalne media będzie powiadamiał Powiatowy Zespół Zarządzania Kryzysowego.</p>
56.	<p>Wśród przekazywanych informacji w przypadku alertu poziomu I i II wymienione zostały data, godzina i obszar, na którym wystąpiło przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 lub PM2,5 wraz z podaniem przyczyny tego sianu. Informacje te powinny dotyczyć dwutlenku azotu.</p>	<p>Uwzględniono. Zapisy poprawiono.</p>
Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska		
57.	<p>Załączniki nr 8 i 9 do projektu programu ochrony powietrza dla strefy aglomeracja warszawska, w której zostały przekroczone dopuszczalne poziomy pyłu zawieszonego PM 10 i dwutlenku azotu w powietrzu. – tabele dotyczące propozycji działań ze względu na przekroczenie poziomów alarmowych oraz poziomów dopuszczalnych – w pozycji „Jednostka kontrolna” tej tabeli wpisany jest przy niektórych zadaniach wojewódzki inspektor ochrony środowiska</p>	<p>Uwzględniono – zapisy wykreślono.</p>

Lp.	Treść uwagi (wniosku)	Komentarz Departamentu Środowiska
	<p>jako jednostka kontrolna.</p> <p><u>Należy wykreślić wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska jako jednostkę kontrolną we wszystkich rodzajach działań dotyczących kontroli osób fizycznych.</u></p> <p>Zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2013r., poz.686), do zadań Inspekcji Ochrony Środowiska należy kontrola podmiotów korzystających ze środowiska w rozumieniu ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.).</p> <p>Zgodnie z art. 3 pkt 20 lit. c ustawy - Prawo ochrony środowiska, jeżeli mówi się o podmiocie korzystającym ze środowiska - rozumie się przez to również osobę fizyczną niebędącą podmiotem, o którym mowa w lit. a, (tj. przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej), korzystającą ze środowiska w zakresie, w jakim korzystanie ze środowiska wymaga pozwolenia.</p> <p>Organy Inspekcji Ochrony Środowiska nie mają uprawnień w zakresie kontroli osób fizycznych, które nie są podmiotami korzystającymi ze środowiska w rozumieniu art. 3 pkt 20 lit. c ustawy - Prawo ochrony środowiska.</p> <p>2. Ww. ustawy w zakresie zadań i kompetencji wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska nie przewidują nadzoru nad utrzymaniem dróg i organizacją ruchu drogowego, a także pracami budowlanymi i rozbiórkowymi.</p> <p>Ponadto przepisy ochrony środowiska nie wskazują możliwych do zastosowania przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska sankcji, za niedostosowanie przez podmioty korzystające ze środowiska się do określonych w programach działań, co nie gwarantuje żadnej skuteczności ewentualnie podejmowanych działań (na podstawie art. 96a ust. 3 i 4 WIOŚ może skierować zalecenie pokontrolne wyłącznie do organu).</p>	
58.	<p>Str. 30 dotyczy udziałów pyłu PM 2,5 w pyłe PM10 - Podać (wskazać) źródło z jakiego pochodzą te dane.</p>	<p>Źródła określenia udziału pyłu PM10 w PM2,5 są różne w zależności od typu emisji oraz kategorii SNAP. Do ich określenia wykorzystano następujące opracowania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wskazówki dla wojewódzkich inwentaryzacji emisji na potrzeby ocen bieżących i programów ochrony powietrza wydane przez MOŚ, - Raporty dotyczące bilansów emisji wydawane przez KOBiZE, - wskaźniki emisji określane przez EMEP/EEA air pollutant emission inventory guidebook lub EMEP/CORINAIR Emission Inventory Guidebook – 2007

Lp.	Treść uwagi (wniosku)	Komentarz Departamentu Środowiska
		<ul style="list-style-type: none"> – wskaźniki emisji określane przez US-EPA: Emissions Factors & AP 42, <i>Compilation of Air Pollutant Emission Factors</i>, – Analiza stanu zanieczyszczenia powietrza pyłem PM10 i PM2.5 z uwzględnieniem składu chemicznego pyłu, w tym metali ciężkich i WWA opracowana przez Instytut Ekologii Terenów Przemysłowych, Instytut Podstaw Inżynierii Środowiska Polskiej Akademii Nauk, Ośrodek Badań i Kontroli Środowiska oraz Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej.
59.	<p>Błędne kody stacji pomiarowej Warszawa – Anielin Krzywoń. Dokonać korekty w oparciu dane posiadane przez WIOŚ w Warszawie. W poszczególnych programach należy zaznaczyć, że nastąpiły zmiany kodów niektórych stacji po tym jak zostały one przejęte przez WIOŚ w Warszawie od WSSE. Od 2011r. stacja Warszawa-Anieli Krzywoń ma kod MzWarszAKrzywon (błąd na stronie 33 w tabeli „Poziomy stężenie pyłu zawieszonego PM10 w 2011r.”, str. 105 tabela „Pomiary pyłu zawieszonego PM10 w strefie aglomeracja warszawska w 2011 r.”, programu dla Warszawy).</p>	Uwzględniono – kod stacji został poprawiony.
60.	<p>Strona 42, 43, 89 dotyczy wielkości emisji napływowych na obszar aglomeracji warszawskiej pyłu zawieszonego PM10 i dwutlenku azotu. Przedstawione dane należałoby odpowiednio skomentować i wyjaśnić, w taki sposób aby usunąć wątpliwości co do prawidłowości podanych danych w kontekście wyjaśnienia przyczyn powstania przekroczeń. Str. 42, 43, 89 Wielkości emisji napływowych na obszar aglomeracji warszawskiej często przekraczają ok. 10 krotnie wielkość całkowitej emisji z województwa mazowieckiego. Jak uzyskano takie wartości emisji napływowych?</p>	Emisja napływowa na obszar aglomeracji warszawskiej obejmuje nie tylko emisję z województwa mazowieckiego, ale również emisję z sąsiednich województw wchodzącą w pole siatki meteorologicznej.
Ł. M. z miejscowości W.		
61.	<p>1. Chciałbym zauważyć, że:</p> <ul style="list-style-type: none"> • realizowanie konsultacji społecznych w okresie wakacyjnym nie sprzyja rzetelnemu ich przeprowadzeniu, • temat jest istotny dla wszystkich mieszkańców województwa a nie towarzyszy mu debata nad sytuacją jakości powietrza, • pojawiająca się w dokumencie perspektywa czasowa oddziaływania „programów” aż do roku 2023 jest bardzo długa. <p>Dlatego wnioskuję o przedłużenie terminu konsultacji i faktyczne ich przeprowadzenie z mieszkańcami, organizacjami społecznymi, i ekologicznymi województwa.</p>	<p>Przedłużenie terminu konsultacji społecznych nie jest możliwe, ponieważ ustawowy termin uchwalenia programów upływa w listopadzie 2013 r., a zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. <i>Prawo ochrony środowiska</i> (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.) za niedotrzymanie ustawowego terminu uchwalenia programów organ za to odpowiedzialny podlega karze pieniężnej od 10 000 do 500 000 zł.</p> <p>Konsultacje prowadzone są rzetelnie, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 3 października 2008 r. <i>o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko</i> (Dz. U. Nr 199, poz. 1227, z późn. zm.). Perspektywa czasowa realizacji Programu wynika z doświadczeń zarówno w województwie mazowieckim, jak i innych województwach. Proponowane działania są trudne do przeprowadzenia i wymagają czasu (np. edukacja ekologiczna) i pozyskania środków finansowych.</p>
62.	<p>2. Kwoty pojawiające się w dokumencie są zaskakująco niskie w porównaniu z kwotami przeznaczanymi na tworzenie przyczyn zanieczyszczenia. Jak wiadomo, również</p>	W harmonogramie rzeczowo – finansowym szacowane są jedynie koszty dla obniżenia emisji przemysłowej w dzielnicy Ursus oraz dla budowy ścieżek rowerowych (wg informacji uzyskanych z Urzędu Miasta St. Warszawy) i zmywania ulic. Pozostałe koszty,

Lp.	Treść uwagi (wniosku)	Komentarz Departamentu Środowiska
	<p>z samego dokumentu „programów”, źródła zanieczyszczeń w miastach są głównie liniowe. Tymczasem na przykład na rozbudowę kilkuset metrów ulicy władze Warszawy były gotowe przeznaczyć około 220 milionów złotych. Przy tak ustawionych relacjach kwot „programy” nie mają szans na realne oddziaływanie na środowisko. Dlatego wnioskuję o istotne zwiększenie kwot przewidzianych na przeciwdziałanie zanieczyszczeniu powietrza.</p>	<p>szczególnie związane z realizacją nowych dróg pozostawia się do oszacowania w indywidualnych harmonogramach, gdyż zależą one od zbyt wielu różnych czynników.</p>
63.	<p>3. Bez określenia mierzalnych celów „programy” stanowią jedynie zbiór ogólnikowych postulatów. Znaczącą część objętości dokumentu stanowi po prostu stwierdzenie znanych i obserwowalnych faktów, informacji regularnie publikowanych przez WIOŚ. W „programach” brakuje właśnie programów. Dlatego wnioskuję o ustanowienie wskaźników celowych (końcowych) i etapowych (w ramach działań krótko- i średnioterminowych), które powinny zostać osiągnięte w wyniku realizacji „programów”.</p>	<p>Cel wskazany jest, jako stopień redukcji emisji z indywidualnych systemów grzewczych oraz z komunikacji W Programie wskazano również wymagane do osiągnięcia poziomy dopuszczalne pyłu zawieszonego PM10 oraz dwutlenku azotu.</p> <p>W harmonogramie rzeczowo – finansowym wskazane są mierzalne działania, a sprawozdania z realizacji tych działań naprawczych mają być co roku składane do organu przyjmującego program, a więc przez cały okres obowiązywania programu będzie sprawowana nad nim kontrola.</p>